

Fekete István
Dr. Kurtán Lajos
Dr. Patkós András

**Magyar tudományos portálok összehasonlítása:
MTA-honlap, origo, Mindentudás Egyeteme.**

Györkő Péter
GYPMABT.ELTE
Informatikai Kar
Programtervező Matematikus Szak

Magyar tudományos portálok összehasonlítása: MTA-honlap, origo, Mindentudás Egyeteme

Hazánk sajnos szűkölködik a tudományos eredményekről, kutatásokról illetve konferenciákról szóló honlapokban. Ennek oka lehet az, hogy a köznapi ember a tudományt gyakran egy érthetetlen, bonyolult és unalmas dologgal asszociálja, így az erről szóló portálok viszonylag szűk réteg érdeklődését keltik fel. Azonban ha az újdonságokról megfelelő formában szerezhethetnének tudomást, akkor talán a figyelem középpontjába kerülhetne – az ember életét oly nagy mértékben befolyásoló – tudomány.

Írásomban a címben említett honlapok előnyeiről, illetve apróbb hiányosságairól szeretnék egy rövid áttekintést adni, mely remélem ösztönzőleg fog hatni mindenkire, hogy érdemes néha ezek olvasására is rááldozni pár percet. A három portál egymástól nagyon különbözik, mind forma, mind tartalom szempontjából, sőt a célközönségük is valamelyest eltér egymástól.

Az Európai Unió Tanácsa „kultúra és a tudás társadalma” kapcsán hozott határozatában, a Nemzeti Képviselők Csoportja (National Representatives Group: NRG) és a Belga Elnökség egyetértésével az európai miniszterek és a kultúra képviselői megállapították:

„tekintve, hogy a kultúrának jelentős szerepe van a különböző gondolatok és identitások kölcsönös tiszteletben tartásának és megértésének előmozdításában, és hogy ez a kölcsönös megértés továbbfejleszhető az információk könnyebb hozzáférhetővé tételével a digitális projekteken keresztül, (...) bátorítják a kulturális weblapokkal kapcsolatos minőségi kezdeményezéseket”

Az online kulturális tartalmak minőségi fejlesztésére irányuló közös európai kezdeményezés 2002-ben kezdődött meg a Brüsszeli Minőségi Keretrendszer "Brussels Quality Framework" publikálásával. Ez a keretrendszer

- javasolja a minőség kritériumának bevonását a nemzeti kulturális digitalizálási projektek kijelölésénél és támogatásánál
- ösztönzi a kulturális intézmények számára szolgáló gyakorlati útmutatók előállítását
- bátorítja a kulturális weboldalakra vonatkozó tíz "Minőségi Elv" megvalósulását.

Kézikönyv a minőségi elvekről (Quality Principles for cultural Web Sites) a Minerva projekt – mely az európai kulturális minisztériumokat támogatja - által kiadott tíz „Minőségi Elvet” fejt ki, és ad azokhoz magyarázatokat. Rövid összefoglalóban elsősorban ezen elvek szerint végeztem az összehasonlítást, melyek szerint a minőségi honlap legyen:

- **átlátható**, világosan jelölje meg a honlap azonosságát és célját, valamint a fenntartásáért felelős szervezetet
- **hatékony** a felhasználó szempontjából, azaz a tartalmat megfelelően válogassa, digitalizálja, hitelesítse és jelenítse meg
- **karbantartott**, azaz minőségi elvek mentén biztosítsák a naprakészségét
- **elérhető** minden felhasználó számára - a navigálás, a tartalom és az interaktivitás tekintetében is - függetlenül a használó rendelkezésére álló műszaki színvonalától vagy esetleges fogyatékos voltától
- **felhasználó-központú**, vegye figyelembe a felhasználó igényeit, biztosítsa a könnyen használhatóságot, vegye számba a felhasználói értékeléseket és visszajelzéseket
- **interaktív**, adjon lehetőséget a használónak a kapcsolatteremtésre és a megfelelő válaszokra. Adott esetben ösztönözze a felhasználót kérdésfeltevésre, információk megosztására és vitára
- **többnyelvű**, legyen tisztában a többnyelvűség fontosságával, biztosítson minimális szintű érthetőséget több nyelven is
- **átjárható**, a kulturális hálózaton belül tegye lehetővé, hogy a használók könnyen megtalálják az igényüknek megfelelő tartalmat és szolgáltatást
- **jogkövető**, vegye tekintetbe a szellemi tulajdonjoggal és az adatvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseket, világosan közölje a honlapnak és tartalmának használatára vonatkozó feltételeket
- kövessen olyan stratégiát és szabványokat, amelyek biztosítják a honlap és tartalmának tartós, **hosszú távú megőrzését**.

MTA-honlap

A Magyar Tudományos Akadémia honlapja visszafogott külsejű, egyszerű, áttekinthető. Célja nem elsősorban az új tudományos eredmények publikálása, kutatások bemutatása, sokkal inkább a különböző eseményekről, konferenciákról szóló tudósítások; a tagok üléseiről, összejöveteleikről szóló információk közzététele, valamint a jeles tudósok munkásságának tárgyalása.

Célközönsége inkább a tudományt magasabb fokon művelő szakértőkből, akadémiai tagokból, mintsem laikus, érdeklődő emberekből áll. Menürendszere is ezt sugallja, melyre a jól kezelhetőség jellemző.

Hasznos funkció, hogy lehetőségünk van a viszonylag részletes keresésre, ezáltal a megismerni kívánt adatok könnyebben fellelhetőek. Elérhető egy oldaltérkép is, mely egy fastruktúrában mutatja az elérhető lapokat, így a menüpontok könnyebben áttekinthetőek.

Pályázatokra is lehet jelentkezni, és támogatást szerezni egy adott kutatási területen. A nyertesek névsorát több évre visszamenően megtekinthetjük, mindezt logikus, rendezett módon.

Elektronikus formában letölthető kiadványok olvasására is van lehetőségünk, valamint az MTA tagjaira kereshetünk név, tudományi osztály illetve a tagság típusa alapján. Ebben az esetben egy rövid összefoglalót is láthatunk az egyén szakmai életéről, munkáiról, eredményeiről.

A portálon fellelhető információk nagy része elérhető angol nyelven is, ami a mai magyar mezőnyben különlegességnek számít. Sajnálatos módon a legtöbb fejlesztő nem foglalkozik a lokalizáció kérdésével, pedig az feltétlenül szükséges ahhoz, hogy nemzetközi szinten is elismert weblapot készíthessenek.

Kiemelném, hogy mivel nem profitorientált a portál, így mentesülünk a zavaró, mozgó, flash reklámoktól is, mely kényelmesebbé teszi a böngészést, illetve nem fárasztja a szemet és nem vonja el a figyelmet a tartalomról.

Origo

Az origo honlapja egy hírportálnak tekinthető, mely tematizálva kínálja a friss információt. A kinézet gyakran megváltozik, igazodva az adott témához, ám ez a használhatóságot némileg rontja. Eltérő felületen, eltérő helyen találhatjuk meg a cikkeket, navigációs eszközöket. Nem túlzottan felhasználóbarát, melyet néhány példával szeretnék alátámasztani:

- nem elérhetőek a régebbi írások
- bizonyos cikkek megnyitásánál átkerülhetünk egy másik főcím alá, emiatt sokszor kell a vissza gombot használnunk
- a bal oldali menüpontok közül több egyszerűen eltűnik, ha egy részletes leírásra kattintunk
- nagy reklámfelületek, óriási bannerek jellemzik, melyek agresszív módon, teret foglalva „tolakodnak”, elhódítva az értékes tartalomtól a felületet (különösen a kisebb képernyő-felbontást használók esetében)
- a teljes főoldal letöltődése közel 1MB adatforgalmat generál (reklámokkal együtt), mely irreálisan sok, valamint feleslegesen terheli a böngészőt futtató számítógépet.

Mindezek mellett praktikus, mert a cikkek kilistázásánál nem pusztán a címet látjuk, hanem egy rövid, néhány soros összefoglalót is olvashatunk róla. Pozitívumnak tekintendő, hogy a legtöbb esetben képi információval is kiegészítik a szöveget.

Az origo egyik leghasznosabb szolgáltatása – amivel kiemelkedik a többi hasonló oldal közül – hogy néhány cikkhez a szerkesztők mozgókép- és hanganyagot is csatolnak, mely segíti a könnyebb megértést. Az oldalra látogatók szívesebben néznek meg ilyen jellegű videókat a hosszú cikkek olvasása helyett. Ennek a technikai háttéréről a T-Online gondoskodik.

Érdeemes még megemlíteni, hogy a tárgyalt honlap néhány helyen alkalmaz AJAX (Asynchronous JavaScript and XML) technológiát, vagyis bizonyos új információk anélkül letöltődhetnek és megjelenhetnek a böngészőben, hogy az egész oldal frissülne. Ez csökkenti a kommunikációs költségeket, valamint gyorsabbá, kényelmesebbé teszi a szörfözést. Ilyen például az alrovatokat mutató külön ablak, melynek a fűleire való kattintás nem eredményezi az egész oldal újratöltődését, ezáltal zökkenőmentesebbé válik a használata.

A szabványok betartása már kevésbé jellemzi a fejlesztőket, a hivatalos validáció során a W3C (World Wide Web Consortium) 118 darab hibát talált. Szerencsére ezen hibák ellenére cross-browser-nek tekinthető, vagyis alternatív böngészőkön sem esik szét az oldal.

A tárgyalt portál T-Online Magyarország Zrt. tulajdonú, csakúgy mint az IWIW közösségi, Videá videómegosztó, vagy a freemail levelező szolgáltatás. Mindezek ellenére semmilyen kapcsolat nem fedezhető fel közöttük, sem az IWIW, sem a Videá nem ajánlja a másik szolgáltatását, ezáltal a bennük rejlő lehetőségek sem kihasználtak. Véleményem szerint ezek integrálása javíthatná a felhasználók komfortérzetét, praktikusabbá válna a használatuk. Ennek alátámasztására az alábbiakban bemutatnék pár példát:

- ha a Videá-n találunk egy számunkra érdekes videót, akkor legyen lehetőségünk azt ajánlani a freemail által tárolt levelezőpartnereknek, illetve megjelentethessük azt az IWIW üzenőfalán
- az IWIW üzeneteit kezelhessük a freemail levelezőprogramján belül, például egy új IWIW mappa alatt, azaz ne kelljen egy üzenet elolvasásához bejelentkeznünk felhasználónévvel és jelszóval az IWIW rendszerébe, hiszen ez körülményes és időigényes. Ez fordítva is érvényesíthető legyen, vagyis az IWIW-en található e-mail címre küldhessünk elektronikus levelet egy mozdulattal.

Mindentudás Egyeteme

A 2002-ben indult Mindentudás Egyeteme program célja, hogy a magyar tudomány legjobb képviselői tartsanak előadásokat a legkülönbözőbb tudásterületek legégetőbb közérdekű kérdéseiről, és vitassák meg ezeket a hallgatósággal. A rendezvények ingyenesen látogathatóak, mindössze egy rövid regisztrációra van szükség.

Az Év Honlapja 2006. versenyen a non-profit kategóriában a mindentudas.hu első helyezett lett, amelyet az Internet Marketing Klub (IMK) és a Magyar Marketing Szövetség hirdetett meg. Az elbírálásban döntő szempont volt a honlap felépítettsége, az információ minősége és frissessége, a tartalom aktualitása, az interaktivitás mértéke, a szolgáltatások fejlettsége valamint a kitűzött cél tartalmi és képi megvalósulása.

A portál használhatósága, felépítése és logikája kiemelkedő az előzőekben vizsgált weblapok közül. A menüpontok egyértelműek, jól áttekinthetőek. Ha valamely előadással kapcsolatban szükségünk van információra, akkor kereshetünk az előadó neve, az előadás időpontja, vagy a tudományterület neve alapján. Az egyes tudományterületek további alkategóriákra osztottak.

Az előadások elolvashatóak, meghallgathatóak, illetve akár meg is nézhetőek felvételtől. Külön fórumtéma tartozik az összeshez, ahol további kérdések tehetőek fel a szakértőknek, akik ezekre készséggel válaszolnak.

A portál elérhető angol, német, francia és orosz nyelven is, ám ilyenkor egy más oldalszerkezetet kapunk, mely információtartalma jóval szerényebb a magyar változaténál.

Az egyes előadásokhoz tartozik egy-egy tesztsor is, mely segítségével ellenőrizhetjük az elsajátított tudás mértékét. A legjobb eredményt elérők oklevélben részesülnek.

A Mindentudás Egyetemének impresszumát olvasva meglepő kapcsolatot fedezhetünk fel a tárgyalt weblap és az origo között : „A honlap tartalom- és szolgáltatás portfólióját, navigációs rendszerét és online arculatát az [origo] munkatársai készítették el, illetve tervezték meg, az itt látható tartalmak az [origo] szerkesztőségi rendszerén készülnek.” Véleményem szerint itt minőségibb munkát végeztek.

Összegezve, a fent felsorolt weblapok mind a tartalmi és formai megvalósításban, mind az információk milyenségében illetve frissességében különböznek egymástól. Az eltérésekben nagy szerepet játszik a bevezetőmben is említett alapvető különbség, hogy más és más célközönség. Elemzésemben a véleményezésen kívül próbáltam képet adni a saját elképzeléseimről is, hogy miként lehetne javítani a portálok használhatóságán.

Felhasznált források:

MTA-honlap: <http://www.mta.hu>

[origo]: <http://origo.hu>

Mindentudás Egyeteme: <http://www.mindentudas.hu>

Kézikönyv a minőségi elvekről: <http://www.mek.oszk.hu/minerva/html/dok/minoseg-10elv.htm>

Minerva projekt: <http://www.minervaeurope.org>

Cultural Website Quality Principles:

<http://www.minervaeurope.org/publications/tenqualityprinciples.htm>